

1 FRIHET TIL Å BO DER DU VIL

4 BAKGRUNN

5 Landsstyret sette ned eit distriktspoltisk utvalg høsten 2009 med følgende medlemmer:

7 *Berit Woie Berg, leiar*

8 *Alfred Bjørlo*

9 *Ketil Kjenset*

10 *Gunn-Berit Gjerde*

11 *Norges Unge Venstre (Sveinung Rotevatn)*

13 Utvalgets mandat er:

- 15 • Utvalget skal utarbeide et dokument om **distriktspolitikk/utkantpolitikk/**
- 16 **småstedspolitikk** som skal ut på høring i organisasjonen før endelig
- 17 behandling på landsstyremøtet i mars.
- 18 • Utvalget skal finne egnet overskrift/navn på dokumentet.
- 19 • Målet med dokumentet er at det skal ”omsette” vedtatt nasjonal politikk til
- 20 praktisk bruk på kommunenivå, ikke minst med tanke på lokalvalget 2011.

22 Utvalgets førsteutkast skal foreligge og sendes fylkeslagene med tanke på behandling av

23 fylkesårsmøtene.

26 OM DOKUMENTET

28 Formål

29 Dokumentet er primært tenkt til internt bruk, som et oppslagsverk og idèbank for lokal-

30 og fylkeslagene i samband med valgkampen og valget 2011. Målet har vært å utforme et

31 dokument som både gir en lettfattelig innføring i Venstres nasjonale politikk på området,

32 og inneholder en plukklister av lokale saker.

35 Oppbygging

36 Dokumentet er delt i tre deler:

- 38 1. Ideologisk forankring av Venstres kommune- og distriktspolitikk.
- 39 2. Venstres kommunereform med opplisting av oppgaver som kan være
- 40 aktuelle å overføre til kommunene.
- 41 3. Plukklister av saker for både lokal- og fylkeslagene.

43 I sin endelige form vil dokumentet også inneholde en del med oversikt over allerede

44 vedtatt nasjonal politikk (feks fra stortingsvalgprogrammet) som er viktige og nyttige for

45 lokal- og fylkesvalget.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46

BEHANDLING AV DOKUMENTET – VIDERE PROSESS

Fylkesårsmøtet står selvsagt fritt til å komme med endringsforslag på alt som står i dokumentet. Utvalgets ønske er likevel at en primært konsentrerer seg som plukklistene. Kan vi i fellesskap sikre at fylkessårsmøtene blir en stor idedugnad på gode saker, vil trolig partiet ha svært mye igjen for det.

Utvalget presierer også at de to første delene i dokumentet ene og alene er gjengivelse av allerede vedtatt politikk og standpunkt. Skal noe av det innholdsmessige, ikke bare formuleringsmessige forandres her, vil det kreve ny landsmøtebehandling.

Vedlagt dokumentet følger skjema for endringsforslag. Frist for returnere ferdig utfylt skjema er onsdag 18. februar til thori@venstre.no

På bakgrunn av forslagene fra fylkesårsmøtene, vil utvalget legge frem sin endelige innstilling til dokument for landsstyrets møte 06. – 07. mars 2010. Avhengig av dokumentets endelige innhold, vil landsstyret ta stilling til om dette er endelig vedtak, eller om det må behandles av Landsmøtet 2010.

IDEOLOGISK FORANKRING AV VENSTRES KOMMUNE_ OG DISTRIKTSPOLTIKK

Et liberalt parti

Venstre er et liberalt parti. Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Liberal politikk er et utålmodig arbeid for rettferdige løsninger som sikrer alle mennesker frihet. Alle skal ha mulighet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet.

Frihet til å kunne bosette seg der en selv ønsker er for liberalere et selvstendig mål.

Kommunen – mye mer enn en tjenesteyter

Politisk makt skal komme nedenfra. Makten og styringen av samfunnet skal forankres i demokratiske institusjoner med stemmerett for alle. Demokrati, yringsfrihet, organisasjonsfrihet og trosfrihet er grunnleggende liberale rettigheter. De viktigste avgjørelsene som gjelder fellesskapet skal tas av folkevalgte organer. Kommuner med makt og ressurser til å påvirke samfunnsutviklingen er bærebjelken i et livskraftig demokrati.

I et tilnærmet altomfattende velferdssamfunn som i Norge er det avgjørende å ha sterke kommuner med stort handlerom. Nærhet og eierskap til fellesskapsressursene, og ikke minst, mulighetene på lokalt og regionalt nivå til aktivt å påvirke og styre dem, sikrer engasjement og meningsfull deltakelse.

Desverre går utviklingen i motsatt retning. Mer og mer makt blir sentralisert gjennom lovfesting av rettigheter, statlige direktiv og påbud. Sammen med trang kommuneøkonomi, økt bruk av øremerkede tilskudd og statliggjøring av oppgaven, blir

1 handlefriheten mindre og mindre. Flere kommuner opplever i tillegg vanskeligheter med
2 å rekruttere medarbeiderer til stillinger som krever høyere utdanning.

3
4 Derfor vil Venstre styrke kommunene gjennom en omfattende oppgave- og
5 ressursflytting fra staten.

6
7 Parallellt med maktforskyvningen fra kommuner til stat, skjer det en sterk sentralisering
8 av de statlige arbeidsplassene. Fra 2003 til 2008 ble det opprettet 10 000 nye statlige
9 arbeidsplasser, i følge tall fra SSB. Over 7500 av disse ble opprettet i Oslo, Stavanger,
10 Bergen og Hamar. 3 fylker hadde nedgang i antall statlige arbeidsplasser og det er en
11 markant trend at de statlige arbeidsplassene sentraliseres også i hvert fylke. Hvor mange
12 statlige arbeidsplasser som skal opprettes, og hvor de skal lokaliseres, er for Venstre et
13 politisk spørsmål. I dag er mye av politikken i dette overlatt til blant annet helseforetak,
14 statlige direktorater og korporative kanaler.

15 16 **Ressurser som må forvaltes**

17 Bosetting i hele landet handler ikke bare om individuell frihet til å bo der en ønsker. For
18 storsamfunnet er det viktig at bosettingen sikrer at de store naturressursene og naturgitte
19 foutsøtningene vi har for næringsutvikling blir utnyttet. Samfunnsøkonomisk kan det ofte
20 være svært lønsomt å legge tilrette for bosetting i hele landet.

21 22 23 **VENSTRES KOMMUNEREFORM**

24 Venstre vil styrke det lokale selvstyret gjennom en omfattende makt- og oppgaveflytting
25 fra staten til kommunene. På sikt må kommunene få ansvar for 60% av de totale
26 offentlige tjenestene, ikke stakkarslige 40% som i dag. Det vil ikke bare bidra til et bedre
27 demokrati, men trolig også sikre bedre kvalitet på tjenestene.

28
29 Kommunen må få beholde mer av egne skatteinntekter og få økt frihet til å innføre egne
30 skatter og avgifter til bestemte formål. Øremerking av midler skal reduseres til et
31 minimum og erstattes av frie midler fra staten. Nye oppgaver som pålegges av
32 kommunene av staten, må fullfinansieres gjennom økte overføringer.

33 34 **Hvilke oppgaver er aktuelle å overføre?**

35 Listen under er ikke utfyllende, men gir et utsnitt av oppgaver som kan være aktuelle.

36 37 **Helse**

- 38 • Spesialisert pleie og omsorg som i dag skjer i sykehusene.
- 39 • Helsehus (fødestuer, DMS, DPS, dialyse etc).
- 40 • Rehabilitering (som i dag ligger til helseforetakene). Hører egentlig ikke
41 spesialisthelsetjenesten til. Helse- og omsorgsdepartementet ser på dette i fbm.
42 Samhandlingsreformen. Uklart om det kommer der, eller i en senere reform.
43 Danmark flyttet sitt "Sundhedsvesen" ned til kommunene i sin reform. Det har
44 blant annet ført til økende etterspørsel etter lokal kultur, knyttet til habilitering og
45 rehabilitering).

- 1 • Rusinstitusjoner (og utvidet rusomsorg).
- 2 • Tannhelse (fylkeskommunal i dag). Litt avhengig av hva en gjør med
- 3 lokalsykehusene. Men litt unaturlig å la én helseoppgave ligge igjen i
- 4 fylkeskommunen.
- 5 • (Jordmortjenesten bør vurderes flyttet til sykehusene. Vurderes nå i
- 6 Samhandlingsreformen).

7

8 **Velferd og sosial**

- 9 • NAV (trygd og arbeid).
- 10 • Barnevern (Bufetat).
- 11 • Familievern.
- 12 • Bolig (kommunene har i dag et tilbyderansvar, men mangler statens
- 13 virkemiddelapparat og kompetanse – Husbanken).
- 14 • UDI (deler av det). Flere land i Europa gjør dette nå.
- 15 • IMDI (deler av det).

16

17 **Samferdsel**

- 18 • Gang- og sykkelveier.
- 19 • Kollektivtransport. I byer der transporten i hovedsak ikke er
- 20 kommuneoverskridende, bør det vurderes å overføre ansvaret fra
- 21 fylkeskommunen til byene.

22

23 **Kultur**

- 24 • Kulturminnevern.
- 25 • Musikkonservatorier.
- 26 • Regionale museer og teatre.
- 27 • Spillemidler.

28 **Nærings og bygdeutvikling, by- og tettstedsutvikling**

- 29 • Næringsutvikling og entreprenørskap (1. linje) .
- 30 • Tilrettelegging (RUP-midler i fylkene).
- 31 • BU-midler (i dag hos fylkesmannen og Innovasjon Norge).
- 32 • SIVA (deler av det).
- 33 • Husbankens rolle i tettstedsutvikling.

34

35 **Miljø (vern og klima)**

- 36 • Verneområder (naturparker, barskogvern etc).
- 37 • Klimatiltak.
- 38 • Enova (deler av det).

- 1 • Miljøinformasjon.
2 • Forurensning (forebygging og opprydding, fra Fylkesmannen og SFT).

3

4 **Fylkesmannen**

5 Alle oppgaver knyttet til skjønn og veiledning fordeles på kommuner og
6 fylkeskommuner. Fylkesmannsembetet i sin nåværende form avvikles og består som et
7 rent tilsyns-, klage- og kontrollorgan.

8

9

10 **SAKER VENSTRE KAN FRONTE LOKALT I 2011**

11

12 **Næring**

13 - *Sikre tilgang på risikokapital lokalt:* Etablere et lokalt investeringselskap gjennom et
14 spleiselag offentlig - privat. Kommunen tar initiativ overfor profesjonelle investorer
15 og/eller kapitalister med tilknytning til kommunen/regionen for å få etablert et
16 profesjonelt investeringselskap. For hver krone det offentlige skyter inn, satser private
17 investorer tilsvarende sum. Kommunens krav til selskapene/prosjektene en investerer i er
18 at de lokalisert i kommunen, og at kommunen har krav på et vist antal styremedlemmer.
19 Utover det skal investeringene utelukkende være motiverte i at en forventer avkastning på
20 midlene.

21

22 - *Ja –kommune:* Førstelinjetjeneste til kommunen skal settes i stand til å gi hjelp ”der og
23 da”. Teknisk etat skal primært være en serviceinstitusjon.

24

25 -?

26

27 -?

28

29 - ?

30

31 **Skole og barnehage**

32 - *Robuste og berekraftige skoler* med miljø som er store nok til ha et interessant
33 arbeidsfellesskap for lærere og elever.

34

35 - *Prioritere innholdet i skolen* gjennom høyt nok rammetimetall, sikre tilgang på
36 oppdaterete læremidler og gi lærerne anledning til etter- og videreutdanning.

37

38 - *Si nei til kameraovervåking av skoler* av hensyn til personvernet.

39

40 - *Rekrutteringstiltak for sikre søkerer til ledige førskolelærerstillinger.*

41

42 -?

43

44 -?

45

1 - ?

2

3 **Helse og sosial**

4 - *Samhandlingsreformen*: Sikre at kommunen blir en pådriver for å utvikle og utvide egne velferdstilbud gjennom midlene som følger samhandlingsreformen.

5

6 - *Prioritere rehabilitering og forebygging.*

7

8 - *Sikre at barnevernet har et attraktivt arbeidsmiljø* og holder et godt nok faglig nivå, gjerne gjennom interkommunalt samarbeid.

9

10 - *Avhjelp fattigdom for barn* ved å la barnetrygden komme i tillegg til sosialhjelp.

11

12 - Sikre et *kvalitativt og kvantitativt godt krisesentertilbud.*

13

14 - Helse, pleie- og omsorg vil bli en stor vekstsektor de neste tiårene. Dette vil skape grobunn for mye ny næringsutvikling, enreprenrørskap forskning. Energiselskaper og fiberselskaper er i startgropa for å posisjone seg for denne utviklingen. Aktive kommuner og lokale næringshager kan her spille en viktig rolle ved å gå inn tidlig. Det være seg for utvikling i egen kommune og for å ta deler av den nasjonale utviklingen. Strøm- og fibernettet vil oppheve de geografiske tyngdelovene for lokalisering av slik utviklingsvirksomhet.

15

16 - Videre utvikling og vern av tilbud innen psykisk helse.

17

18 -?

19

20 -?

21

22 - ?

23

24 **Kultur**

25 - *Ta initiativ til å avbyråkratisere tippemidlene* slik fylkeskommunen og kommunen får mulighet til å disponere de direkte.

26

27 - *Tilgang på øvingslokale* for musikkinteressert ungdom.

28

29 - *Støtte etablering/opprettholdelse av frivillighetssentral.*

30

31 - *Utvide åpningstiden for bilbiloteket* (vurdere søndagsopning).

32

33 - Sikre at kommunen *utarbeider kulturminneplan.*

34

35 - *Støtte etablering/opprettholdelse av lokale utvalg/grendeutvalg.*

36

37 -?

38

1

2 -?

3

4 - ?

5

6 **Miljø**

7 - Sikre at kommunen utarbeider en forpliktene miljø- og klimaplan.

8

9 - Innføre gratis parkering for el – biler og etablere (flere) ladestasjoner.

10

11 - Sikre at kommunen miljøsertifiserer egne virksomheter.

12

13 - Innføring, evt. oppfølging av klimaplan.

14

15 -?

16

17 -?

18

19 - ?

20

21 **Samferdsel**

22 - Sikre nok midler til å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på kommunale veier.

23

24 - Legge bedre til rette for sykling.

25

26 - Sikre et attraktivt kollektivtilbud.

27

28 - KS har foreslått at staten skal kjøpe klimareduksjoner av kommunene (et kommunalt kvotesystem), og ikke bare kjøpe seg fri i u-landene. Venstre synes dette er en spennende modell for å bidra til økt miljøansvar og handling lokalt, samt at det vil finansiere tiltak og kompetanse. I dag har bare vel 100 kommuner en egen stilling for miljøvernkonsulent. Nesten ingen kommuner har stilling som miljøsjef, miljøstrateg eller virksomhetsleder for miljø. Venstre vil imidlertid gi fylkene en større kvote og større ansvar enn kommunene. Mange kommuner er for små til at det blir økonomisk interessant (og klimapolitisk viktig) for dem. Samtidig er de store utslippene ofte på tvers av en kommune og trenger samarbeid for å få full effekt. Med fylkene som piloter og agenter, vil en oppnå større effekt og samordning.

38

39 -?

40

41 -?

42

43 - ?

44

45 **Andre saker**

46

1 - *Innføre ungdomsråd med reell makt* for eksempel ved å gi disposisjonsrett over eget
2 budsjett.

3
4 - Tiltak for åpenhet, tilrettelegging for innbyggerpåvirkning.

5
6 - Tiltak for å *bekjempe fordommer og stigmatisering rettet mot lokalsamfunnets*
7 *forskjellige minoritetsgrupper.*

8
9
10 - Tiltak for å *fremme mangfold og inkludering av alle grupper av individer i*
11 *lokalsamfunnet.*

12
13 -?

14
15 -?

16
17 - ?

18
19

20 **SAKER VENSTRE BØR FRONTE PÅ FYLKESNIVÅ**

21

22 **Næring**

23 - *Avvikle den statlige selskapsskatten og gi fylkene adgang til å fylkesvis selskapsskatt.*

24 Fylkestinget får myndighet til å disponere de økte inntektene, men avgrenset til
25 næringsutvikling og bedre infrastruktur i regoner i fylket.

26

27 - *Mer makt til regionene:* Gi fylkene adgang til å innstille 10 saker direkte til Stortinget,
28 for et halvt år om gangen, etter tur.

29

30 -?

31

32 -?

33

34 - ?

35

36 **Skole**

37 - *Prioritere innholdet i skolen gjennom høyt nok rammetimetall, sikre tilgang på*
38 *oppdaterete læremidler og gi lærerne anledning til etter- og videreutdanning.*

39

40 - *Si nei til kameraovervåking av skoler av hensyn til personvernet.*

41

42 - *Tilby sommerkurs for elever som vil forbedre seg.*

43

44 -?

45

46 -?

1

2 - ?

3

4 **Kultur**

5 - Fylkeskommunen må bli *betre til å bistå kommunene til å samarbeide/koordinere seg*
6 *når det gjelder ulike kultur- og idrettstilbud, ikke minst på bygg- og anleggsiden.*

7

8 -?

9

10 -?

11

12 - ?

13

14 **Miljø**

15 - Fylkeskommune må påta seg en *mer aktiv rolle som koordinator og samspiller for*
16 *miljøplaner og miljøtiltak i kommunene.*

17

18 - KS har foreslått at *staten skal kjøpe klimareduksjoner av kommunene* (et kommunalt
19 kvotesystem), og ikke bare kjøpe seg fri i u-landene. Venstre synes dette er en spennende
20 modell for å bidra til økt miljøansvar og handling lokalt, samt at det vil finansiere tiltak
21 og kompetanse. I dag har bare vel 100 kommuner en egen stilling for miljøvernkonsulent.
22 Nesten ingen kommuner har stilling som miljøsjef, miljøstrateg eller virksomhetsleder for
23 miljø. Venstre vil imidlertid gi fylkene en større kvote og større ansvar enn kommunene.
24 Mange kommuner er for små til at det blir økonomisk interessant (og klimapolitisk
25 viktig) for dem. Samtidig er de store utslippene ofte på tvers av en kommune og trenger
26 samarbeid for å få full effekt. Med fylkene som piloter og agenter, vil en oppnå større
27 effekt og samordning.

28

29 **Samferdsel**

30 - Prioritere å *ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkeskommunale veier.*

31

32 - Får fylkene ansvar for nye veier, *skal det følge med nødvendige veldikeholdsmidler.*

33

34 -?

35

36 -?

37

38 - ?

39

40 **Helse**

41 - Oppriorteres fylkes ansvar for og arbeid med å *fremme folkehelsen.*

42

43 -?

44

45 -?

46

1 - ?
2